# LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO 11, 12, 21, 22, 23, 24, 34, 37, 39, 50, 51, 53, 57, 61, 62, 64, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 82, 83, 85, 87, 93, 101, 105, 106, 107, 110, 118, 119, 121, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 137, 138, 142, 150, 155, 156, 157 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

2011 m. birželio 21 d. Nr. XI-1485
Vilnius

(Žin., 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566; 2002, Nr. 31-1125; 2004, Nr. 171-6320; 2007, Nr. 72-2830, Nr. 140-5758; 2009, Nr. 144-6348; 2010, Nr. 48-2290, Nr. 142-7258)

**1 straipsnis. 11 straipsnio pavadinimo pakeitimas ir straipsnio papildymas 5 dalimi**

1. Pakeisti 11 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„**11 straipsnis. Informacinių ir elektroninių ryšių technologijų, kitų techninių priemonių naudojimas teisme**“.

2. Papildyti 11 straipsnį 5 dalimi:

„5. Proceso dalyvių dalyvavimas teismo posėdžiuose gali būti užtikrinamas naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas, telekonferencijas ir kitaip). Teisingumo ministro nustatyta tvarka naudojant šias technologijas, turi būti užtikrintas patikimas proceso dalyvių tapatybės nustatymas ir paaiškinimų, parodymų, klausimų ir prašymų pateikimo objektyvumas.“

**2 straipsnis. 12 straipsnio 3 dalies pakeitimas**

Pakeisti 12 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Norėdamas susipažinti su išnagrinėtos bylos medžiaga, asmuo pateikia nustatytos formos prašymą, jame nurodo savo vardą, pavardę, gyvenamąją vietą ir asmens kodą. Susipažinimo su išnagrinėtos bylos medžiaga tvarką nustato teisingumo ministras ir Lietuvos vyriausiasis archyvaras.“

**3 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 21 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**21 straipsnis. Bylų rūšinio teismingumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimų sprendimas**

1. Byla negali būti nutraukta arba skundas (prašymas) paliekamas nenagrinėtas vien dėl tos priežasties, kad ginčas teismingas bendrosios kompetencijos teismui. Šiais atvejais byla perduodama pagal rūšinį teismingumą.

2. Bylos rūšinį teismingumą bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui lemia teisinio santykio, iš kurio kilo ginčas, pobūdis. Kai teisinis santykis yra mišrus, bylos rūšinis teismingumas priklauso nuo to, koks teisinis santykis (civilinis ar administracinis) byloje vyrauja.

3. Kai administraciniam teismui kyla abejonių, ar byla teisminga bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui, bylos rūšinio teismingumo klausimus rašytinio proceso tvarka išsprendžia speciali teisėjų kolegija, į kurią įeina Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininko pavaduotojas ir po vieną šių teismų pirmininkų paskirtą teisėją.

4. Administracinis teismas motyvuotą nutartį dėl bylos rūšinio teismingumo klausimų sprendimo paduoda per Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą.

5. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytos specialios teisėjų kolegijos posėdžiams

pirmininkauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas. Specialios teisėjų kolegijos sprendimas priimamas bendru sutarimu arba kolegijos narių balsų dauguma; jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, lemia kolegijos posėdžio pirmininko balsas. Nutartis dėl bylos rūšinio teismingumo klausimų sprendimo yra galutinė ir neskundžiama.

6. Išsprendus bylos rūšinio teismingumo klausimą, byla kompetentingam ją nagrinėti teismui išsiunčiama per tris darbo dienas nuo specialios teisėjų kolegijos nutarties priėmimo dienos. Be to, speciali teisėjų kolegija turi teisę pareikštus reikalavimus išskirti į atskiras bendrosios kompetencijos ir administraciniame teisme nagrinėtinas bylas.

7. Kai dėl bylos rūšinio teismingumo į specialią teisėjų kolegiją kreipėsi bylą nagrinėjantis apeliacinės instancijos teismas ir speciali teisėjų kolegija konstatavo bylos rūšinio teismingumo taisyklių pažeidimą, pirmosios instancijos teismų sprendimai, kuriais ginčas išspręstas iš esmės, netenka teisinės galios ir byla pagal rūšinį teismingumą perduodama nagrinėti atitinkamam bendrosios kompetencijos teismui.

8. Kai byla administraciniam teismui perduodama iš bendrosios kompetencijos teismo, administracinis teismas nustato dalyvaujančių byloje asmenų procesinę padėtį ir prireikus imasi priemonių procesinių dokumentų trūkumams pašalinti.“

**4 straipsnis. 22 straipsnio 5 dalies pakeitimas**

22 straipsnio 5 dalyje po žodžių „numatytus ginčus“ įrašyti žodžius „o administraciniam teismui – ir elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„5. Skundas (prašymas) gali būti siunčiamas paštu, išskyrus šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 8 punkte ir 20 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytus ginčus, o administraciniam teismui – ir elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis. Jeigu skundas (prašymas) siunčiamas faksimiliniu laišku, ne vėliau kaip per tris dienas teismui turi būti pateiktas skundo (prašymo) originalas.“

**5 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 23 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**23 straipsnis. Skundo (prašymo) forma ir turinys**

1. Skundai (prašymai) administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui paduodami raštu. Skundai (prašymai) administraciniam teismui gali būti elektroninės formos ir paduodami elektroninių ryšių priemonėmis. Skundo (prašymo) padavimo teismui elektroninių ryšių priemonėmis tvarką ir skundo (prašymo) formą nustato teisingumo ministras.

2. Skunde (prašyme) turi būti nurodyta:

1) komisijos ar teismo, kuriam skundas (prašymas) paduodamas, pavadinimas;

2) pareiškėjo vardas, pavardė (pavadinimas), asmens kodas (kodas), gyvenamoji vieta (buveinė), jeigu pareiškėjas turi, – ir elektroninio pašto adresas, telefono, fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai, taip pat atstovo, jeigu jis yra, vardas, pavardė ir adresas, jeigu žinoma, – atstovo elektroninio pašto adresas, telefono, fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai;

3) pageidavimai dėl atsiliepimo į skundą, teismo sprendimo, kitų procesinių dokumentų gavimo elektroninių ryšių priemonėmis;

4) tarnautojo, kurio veiksmai skundžiami, vardas, pavardė, asmens kodas (jeigu žinomas), pareigos arba institucijos (administravimo subjekto) pavadinimas, buveinė, jeigu žinoma, – ir tarnautojo (institucijos, administravimo subjekto) elektroninio pašto adresas, telefono ir fakso numeriai, kitų elektroninių ryšių priemonių adresai;

5) trečiųjų suinteresuotų asmenų vardai, pavardės (pavadinimai), asmens kodai (kodai, jeigu žinoma), gyvenamosios vietos (buveinės), jeigu žinoma, – ir elektroninio pašto adresai, telefono ir fakso numeriai, kitų elektroninių ryšių priemonių adresai;

6) konkretus skundžiamas veiksmas (neveikimas) ar aktas, jo įvykdymo (priėmimo)

data;

7) aplinkybės, kuriomis pareiškėjas grindžia savo reikalavimą, ir tai patvirtinantys įrodymai, liudytojų pavardės, vardai ir gyvenamosios vietos, kitų įrodymų buvimo vieta;

8) pareiškėjo reikalavimas;

9) pridedamų dokumentų sąrašas;

10) skundo (prašymo) surašymo vieta ir data.

3. Skundą (prašymą) pasirašo pareiškėjas ar jo atstovas, išskyrus atvejus, kai skundas (prašymas) paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis. Prie atstovo paduodamo skundo (prašymo) turi būti pridedamas įgaliojimas ar kitoks dokumentas, patvirtinantis atstovo įgaliojimus.“

**6 straipsnis. 24 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 24 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**24 straipsnis. Skundo (prašymo) priedai**

1. Prie skundo (prašymo) pridedami šie priedai: skundžiamas aktas; jei skundas (prašymas) buvo nagrinėtas administracinių ginčų komisijoje ar kitoje išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijoje, – atitinkamos administracinių ginčų komisijos ar institucijos sprendimas; jei būtina, – dokumentas, patvirtinantis reikalavimų ar prieštaravimų skundžiamai institucijai, įstaigai, tarnybai įteikimo datą; dokumentai ir kiti įrodymai, kuriais pareiškėjas grindžia savo reikalavimus. Kai skundas (prašymas) paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis, prie jo turi būti pridedamos ir priedų skaitmeninės kopijos. Elektroninės formos skundai (prašymai) ir prie jų pridedamų priedų skaitmeninės kopijos pateikiami teisingumo ministro nustatyta tvarka.

2. Išskyrus šio įstatymo 40 straipsnyje nustatytus atvejus, prie skundo (prašymo) turi būti pridedamas žyminio mokesčio kvitas arba motyvuotas prašymas atleisti nuo žyminio mokesčio.

3. Skundo (prašymo) su priedais egzempliorių (kopijų) turi būti tiek, kad juos būtų galima įteikti kiekvienai proceso šaliai ir dar liktų egzempliorius teisme, išskyrus atvejus, kai skundas (prašymas) paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis.“

**7 straipsnis. 34 straipsnio 2 dalies pakeitimas**

Papildyti 34 straipsnio 2 dalį trečiu sakiniu ir šią dalį išdėstyti taip:

„2. Prašyme atnaujinti terminą nurodomos termino praleidimo priežastys ir pateikiami praleidimo priežastis patvirtinantys įrodymai. Kartu su prašymu atnaujinti terminą administraciniam teismui turi būti paduotas skundas (prašymas). Kai prašymas atnaujinti terminą paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis, skundas (prašymas) taip pat paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis.“

**8 straipsnis. 37 straipsnio 2 dalies 1 punkto ir 3 dalies pakeitimas**

1. 37 straipsnio 2 dalies 1 punkte po žodžio „teismų“ įrašyti žodžius „administracinio proceso tvarka“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„1) skundas (prašymas) nenagrinėtinas teismų administracinio proceso tvarka;“.

2. Pakeisti 37 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Nutartyje atsisakyti priimti skundą (prašymą) teismo pirmininkas ar teisėjas privalo nurodyti, į kokią instituciją reikia pareiškėjui kreiptis, jeigu byla nenagrinėtina teismo, arba kaip pašalinti aplinkybes, kliudančias priimti skundą (prašymą). Nutartyje taip pat turi būti nurodymas grąžinti žyminį mokestį tais atvejais, kai paduodant skundą (prašymą) toks mokestis buvo sumokėtas. Teismo pirmininko ar teisėjo nutarties atsisakyti priimti skundą (prašymą) nuorašas ne vėliau kaip per tris dienas nuo nutarties priėmimo pareiškėjui įteikiamas arba pasiunčiamas paštu arba elektroninių ryšių priemonėmis, jei skundas (prašymas) paduotas elektroninių ryšių priemonėmis ar pareiškėjas skunde (prašyme) nurodė

pageidaująs dokumentus gauti elektroninių ryšių priemonėmis. Dėl teismo pirmininko ar teisėjo nutarties atsisakyti priimti skundą (prašymą) gali būti duodamas atskirasis skundas. Įsiteisėjus nutarčiai, skundas (prašymas) grąžinamas pareiškėjui, išskyrus atvejus, kai skundas (prašymas) buvo paduotas elektroninių ryšių priemonėmis.“

**9 straipsnis. 39 straipsnio papildymas 3 dalimi**

Papildyti 39 straipsnį 3 dalimi:

„3. Šiame straipsnyje nurodytus skundus (prašymus) paduodant teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą skundą (prašymą) mokėtinos žyminio mokesčio sumos.“

**10 straipsnis. 50 straipsnio papildymas 4 dalimi**

Papildyti 50 straipsnį 4 dalimi:

„4. Tais atvejais, kai administracinės bylos proceso šalis veda bylą per atstovą, visi su byla susiję procesiniai dokumentai įteikiami tik atstovui. Atstovas, gavęs atitinkamus dokumentus, privalo nedelsdamas apie tai pranešti atstovaujamajam ir sudaryti jam galimybę susipažinti su gautais dokumentais. Jeigu atstovavimo santykiai pasibaigia, atstovas privalo atlikti šioje dalyje nurodytus veiksmus dėl tų procesinių dokumentų, kurie iš teismo buvo išsiųsti atstovui iki to momento, kai teisme buvo gautas pranešimas apie atstovavimo santykių pabaigą. Jeigu pasibaigus atstovavimo santykiams atstovas dėl objektyvių priežasčių negali įteikti procesinių dokumentų atstovaujamajam, apie tai jis privalo nedelsdamas pranešti teismui ir grąžinti jam gautus procesinius dokumentus.“

**11 straipsnis. 51 straipsnio 1 ir 3 dalių pakeitimas**

1. 51 straipsnio 1 dalyje po žodžių „kita medžiaga“ įrašyti žodžius „(įskaitant elektroninę bylą)“, vietoj žodžių „savo lėšomis daryti“ įrašyti žodžius „gauti mokamas“, po žodžių „jų kopijas“ įrašyti žodžius „(skaitmenines kopijas)“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Proceso dalyviai turi teisę teisme susipažinti su byloje esančiais dokumentais, kita medžiaga (įskaitant elektroninę bylą) ir teismo (teisėjo) leidimu gauti mokamas jų kopijas (skaitmenines kopijas) bei išrašus.“

2. Pakeisti 51 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Mokesčio už bylos medžiagos kopijas dydį ir mokėjimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.“

**12 straipsnis. 53 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 53 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**53 straipsnis. Kitos proceso šalių teisės ir pareigos**

1. Šalių procesinės teisės yra lygios. Šalių procesinių teisių ypatumus atskirų kategorijų bylose nustato specialūs įstatymai.

2. Proceso šalys turi teisę pareikšti nušalinimus ir prašymus, pageidavimus gauti procesinius dokumentus elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis, teikti įrodymus, dalyvauti tiriant įrodymus, užduoti klausimų kitiems proceso dalyviams, liudytojams, specialistams ir ekspertams, duoti paaiškinimus, pateikti savo argumentus ir samprotavimus, prieštarauti kitų proceso dalyvių prašymams, argumentams ir samprotavimams, prašyti teismo priimti nutartį dėl bylos medžiagos neviešinimo, gauti teismo sprendimų, nutarimų ar nutarčių, kuriais išsprendžiama byla, nuorašus (skaitmenines kopijas), apskųsti teismo sprendimus, nutarimus bei nutartis ir naudotis kitomis šio įstatymo numatytomis teisėmis.

3. Procesinės proceso šalių (išskyrus teismus, advokatus ir prokurorus) teisės joms išaiškinamos įteikiant ar išsiunčiant kartu su šaukimu į teismą jų teisių išaiškinimą. Proceso šalys privalo savo procesinėmis teisėmis naudotis sąžiningai.“

**13 straipsnis. 57 straipsnio 2 dalies pakeitimas**

57 straipsnio 2 dalyje po žodžių „kitais rašytiniais“ įrašyti žodį „elektroniniais“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„2. Minėti faktiniai duomenys nustatomi tokiomis priemonėmis: proceso šalių ir jų atstovų paaiškinimais, liudytojų parodymais, specialistų paaiškinimais ir ekspertų išvadomis, daiktiniais įrodymais, dokumentais ir kitais rašytiniais, elektroniniais, garso bei vaizdo įrodymais.“

**14 straipsnis. 61 straipsnio 2 dalies pakeitimas**

Pakeisti 61 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Specialisto paaiškinimai gali būti surašomi atskirame dokumente, kuris turi būti pasirašytas.“

**15 straipsnis. 62 straipsnio 3 dalies pakeitimas**

62 straipsnio 3 dalyje vietoj žodžių „kurie ją prieina“ įrašyti žodžius „kurie tai išvadai pritarė“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„3. Eksperto išvada pateikiama raštu ekspertizės akte. Jeigu byloje yra paskirti keli ekspertai, tai bendrą išvadą pasirašo tie iš jų, kurie tai išvadai pritarė. Nesutinkantys su jais ekspertai savo išvadą surašo skyrium.“

**16 straipsnis. 64 straipsnio 4 dalies pakeitimas**

64 straipsnio 4 dalyje išbraukti žodžius „Protokolai ir“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„4. Visa vykdant pavedimą surinkta medžiaga nedelsiant pasiunčiama nagrinėjančiam bylą teismui.“

**17 straipsnis. 66 straipsnio 6 dalies pakeitimas**

66 straipsnio 6 dalyje vietoj žodžių „ar telegrafui“ įrašyti žodžius „arba išsiųsti elektroninių ryšių priemonėmis“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„6. Jeigu skundas, dokumentai ar pinigų sumos įteikti paštui arba išsiųsti elektroninių ryšių priemonėmis iki paskutinės termino dienos dvidešimt ketvirtos valandos, terminas nelaikomas praleistu.“

**18 straipsnis. 68 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktų ir 4 dalies 4 punkto pakeitimas**

1. 68 straipsnio 1 dalies 2 punkte po žodžių „paaiškinimų raštu“ įrašyti žodžius „ar elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis (kai skundas (prašymas) paduotas elektroninių ryšių priemonėmis)“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„2) įpareigoja pareiškėją pateikti įrodymus ar pateikti papildomų paaiškinimų raštu ar elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis (kai skundas (prašymas) paduotas elektroninių ryšių priemonėmis) dėl keliamų reikalavimų ir nustato įvykdymo terminą;“.

2. 68 straipsnio 1 dalies 3 punkte po žodžio „nuorašus“ įrašyti žodžius „(skaitmenines kopijas) paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis“, žodį „raštu“ išbraukti ir šį punktą išdėstyti taip:

„3) išsiunčia trečiajam suinteresuotam asmeniui bei atsakovui skundo (prašymo) nuorašus (skaitmenines kopijas) paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis ir pareikalauja iš atsakovo per nurodytą terminą, bet ne vėliau kaip per keturiolika dienų, pateikti teismui atsiliepimą;“.

3. 68 straipsnio 4 dalies 4 punkte po žodžių „pavedimas išsiųsti“ įrašyti žodžius „paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis“, po žodžio „nuorašus“ įrašyti žodžius „(skaitmenines kopijas)“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„4) pavedimas išsiųsti paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis atsakovams ar tretiesiems suinteresuotiems asmenims skundo (prašymo) nuorašus (skaitmenines kopijas) ir kitus dokumentus, jeigu jie nebuvo išsiųsti ruošiantis bylą nagrinėti;“.

**19 straipsnis. 70 straipsnio papildymas ir pakeitimas**

1. Papildyti 70 straipsnio 1 dalį 4 punktu:

„4) pripažinęs, kad byla operatyviau ir ekonomiškiau bus išnagrinėta kitame teisme, konkrečiai – pagal pareiškėjo ar daugumos pareiškėjų, jei skundą (prašymą) padavė ne vienas asmuo, gyvenamąją vietą ar buveinę arba pagal nekilnojamojo turto, tiesiogiai susijusio su kilusiu ginču, buvimo vietą, arba pagal ginčijamo sprendimo priėmimo ir (arba) įvykio (veiksmo), su kuriuo tiesiogiai susijęs ginčijamas sprendimas, vietą.“

2. Pakeisti 70 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Bylos perdavimo iš vieno teismo kitam teismui klausimą išsprendžia atitinkamo teismo teisėjų kolegija arba Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininkas, o bylos perdavimo iš vieno teismo kitam teismui šio straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytais atvejais klausimą – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininkas atitinkamo teismo pirmininko teikimu.“

3. 70 straipsnio 3 dalį pripažinti netekusia galios.

**20 straipsnis. 71 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

Pakeisti 71 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teismas arba teisėjas proceso dalyvių motyvuotu prašymu arba savo iniciatyva gali imtis priemonių reikalavimui užtikrinti. Prašymas dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių paduodamas raštu arba teisingumo ministro nustatyta tvarka elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis. Reikalavimas gali būti užtikrinamas bet kurioje proceso stadijoje, jeigu, nesiėmus užtikrinimo priemonių, teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti negalimas.“

**21 straipsnis. 72 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 72 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**72 straipsnis. Atsiliepimo į skundą (prašymą) reikalavimas**

Teismo pirmininkas ar teisėjas nusiunčia atsakovui skundo (prašymo) nuorašą (skaitmeninę kopiją), o reikiamais atvejais – ir pridėtų prie jo dokumentų nuorašus (skaitmenines kopijas), taip pat nustato terminą, per kurį atsakovas raštu privalo pateikti teismui savo atsiliepimą į skundą (prašymą) ir pateikti tiek atsiliepimo nuorašų, kiek yra byloje pareiškėjų. Kai atsakovas yra administravimo subjektas, jis privalo pateikti atsiliepimus į skundą (pareiškimą) tokios formos, kokios pageidauja pareiškėjas, o jei pareiškėjas pageidavimo dėl procesinių dokumentų formos nepareiškė, – tokios formos, kokios buvo paduotas skundas (prašymas). Atsiliepime į skundą (prašymą) atsakovas nurodo, ar jis sutinka, ar nesutinka su skundo (prašymo) reikalavimais, taip pat ar dalyvaus bylą nagrinėjant teismo posėdyje. Jeigu yra pakankamai laiko iki bylos nagrinėjimo pradžios, pareiškėjui nusiunčiamas gautas iš atsakovo rašytinio atsiliepimo nuorašas (skaitmeninė kopija).“

**22 straipsnis. 73 straipsnio 3, 4 dalių pakeitimas ir straipsnio papildymas 5 dalimi**

1. Pakeisti 73 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Asmeniui, kuriam pranešama arba kuris šaukiamas, šaukimas pristatomas į jo gyvenamąją vietą arba pasiunčiamas į jo darbovietę. Administravimo subjektui pranešama į jo buveinę. Jeigu adresato gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, teismas gali šaukimus ir pranešimus įteikti paskelbdamas apie paskirtos bylos nagrinėjimo laiką ir vietą specialiame interneto tinklalapyje ne vėliau kaip likus septynioms dienoms iki bylos nagrinėjimo dienos. Tam teismas priima nutartį, kurioje nurodoma procesinių dokumentų įteikimo viešo paskelbimo būdu data. Šiuo atveju laikoma, kad proceso dalyviams yra pranešta apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą. Teismo šaukimo ar pranešimo paskelbimo specialiame interneto

tinklalapyje diena laikoma šaukimo ar pranešimo minėtiems asmenims įteikimo diena.“

2. Pakeisti 73 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Atidėjus bylos nagrinėjimą ir kartu paskiriant kitą teismo posėdžio laiką ir vietą, apie tai pasirašytinai paskelbiama atvykusiems asmenims. Kitiems proceso dalyviams, taip pat atidėjus bylos nagrinėjimą nepaskiriant kito teismo posėdžio laiko ir vietos, apie posėdį gali būti pranešama teismo pranešimais be grąžintinos teismui pranešimo atplėšiamosios dalies, kurioje adresatas pasirašo, kad pranešimas įteiktas. Pranešimo turinys turi atitikti šaukimo rekvizitus. Pranešimo nuorašas paliekamas byloje. Pranešimai pristatomi paštu ar per kurjerius, o šio straipsnio 3 dalyje numatytais atvejais – paskelbiant specialiame interneto tinklalapyje. Pranešimo išsiuntimas arba paskelbimas specialiame interneto tinklalapyje prilygsta šaukimo įteikimui ir laikoma, kad minėtiems proceso dalyviams pranešta apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą.“

3. Papildyti 73 straipsnį 5 dalimi:

„5. Apie tos dienos teismo posėdžius skelbiama teismo skelbimų lentoje.“

**23 straipsnis. 73 straipsnio 3 ir 4 dalių pakeitimas**

1. Pakeisti 73 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Asmeniui, kuriam pranešama arba kuris šaukiamas, šaukimas pristatomas į jo gyvenamąją vietą arba pasiunčiamas į jo darbovietę. Administravimo subjektui pranešama į jo buveinę. Šio įstatymo 75 straipsnio 7 dalyje numatytais atvejais teismo šaukimai ir pranešimai įteikiami elektroninių ryšių priemonėmis. Jeigu adresato gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos, teismas gali šaukimus ir pranešimus įteikti paskelbdamas apie paskirtos bylos nagrinėjimo laiką ir vietą specialiame interneto tinklalapyje ne vėliau kaip likus septynioms dienoms iki bylos nagrinėjimo dienos. Tam teismas priima nutartį, kurioje nurodoma procesinių dokumentų įteikimo viešo paskelbimo būdu data. Šiuo atveju laikoma, kad proceso dalyviams yra pranešta apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą. Teismo šaukimo ar pranešimo paskelbimo specialiame interneto tinklalapyje diena laikoma teismo šaukimo ar pranešimo minėtiems asmenims įteikimo diena.“

2. Pakeisti 73 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Atidėjus bylos nagrinėjimą ir kartu paskiriant kitą teismo posėdžio laiką ir vietą, apie tai pasirašytinai paskelbiama atvykusiems asmenims. Kitiems proceso dalyviams, taip pat atidėjus bylos nagrinėjimą nepaskiriant kito teismo posėdžio laiko ir vietos, apie posėdį gali būti pranešama teismo pranešimais be grąžintinos teismui pranešimo atplėšiamosios dalies, kurioje adresatas pasirašo, kad pranešimas įteiktas. Pranešimo turinys turi atitikti šaukimo rekvizitus. Pranešimo nuorašas paliekamas byloje. Pranešimai pristatomi paštu ar per kurjerius, o šio straipsnio 3 dalyje numatytais atvejais – elektroninių ryšių priemonėmis arba paskelbiant specialiame interneto tinklalapyje. Pranešimo išsiuntimas arba paskelbimas specialiame interneto tinklalapyje prilygsta šaukimo įteikimui ir laikoma, kad minėtiems proceso dalyviams pranešta apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą.“

**24 straipsnis. 74 straipsnio 2 dalies pakeitimas**

Pakeisti 74 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Po šaukimo tekstu nurodomos proceso šalių pagrindinės procesinės teisės ir pareigos. Šaukimo įteikimas reiškia, kad atitinkamai proceso šaliai yra išaiškintos jos procesinės teisės.“

**25 straipsnis. 75 straipsnio pavadinimo, 3 dalies pakeitimas ir straipsnio papildymas 7, 8 dalimis**

1. Pakeisti 75 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„**75 straipsnis. Šaukimų pristatymas paštu ar per kurjerius, šaukimų įteikimas**“.

2. Pakeisti 75 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Šaukimas gali būti siunčiamas faksimiliniu laišku. Asmuo, priėmęs faksimilinį laišką, privalo, esant galimybei, nedelsdamas įteikti jį adresatui.“

3. Papildyti 75 straipsnį 7 dalimi:

„7. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, Seimo kontrolieriams, viešojo administravimo subjektams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, finansų įstaigoms, draudimo įmonėms teismas šaukimus ir pranešimus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis. Be to, elektroninių ryšių priemonėmis teismo šaukimai ir pranešimai įteikiami asmenims, kuriems teisės aktuose ar su teismų informacinės sistemos valdytoju sudarytoje sutartyje nustatyta pareiga priimti procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis. Kitiems asmenims teismas šaukimus ir pranešimus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis, jeigu jie pageidauja procesinius dokumentus gauti tokiu būdu ir yra nurodę gavėjo elektroninio pašto adresą arba kitą elektroninių ryšių priemonių adresą. Šaukimų, pranešimų ir kitų procesinių dokumentų įteikimo elektroninių ryšių priemonėmis tvarką ir formą nustato teisingumo ministras.“

4. Papildyti 75 straipsnį 8 dalimi:

„8. Šiame įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka įteikiant dalyvaujančiam byloje asmeniui procesinį dokumentą elektroninių ryšių priemonėmis, procesinio dokumento įteikimo dalyvaujančiam byloje asmeniui diena laikoma po procesinio dokumento išsiuntimo dienos einanti darbo diena.“

**26 straipsnis. 77 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 77 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**77 straipsnis. Pareiga pranešti apie adreso pasikeitimą bylos proceso metu**

1. Proceso dalyviai ir atstovai privalo pranešti teismui apie savo adreso, elektroninio pašto adreso, telefono, fakso numerių ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresų pasikeitimą bylos proceso metu. Jeigu tokio pranešimo nėra, šaukimas siunčiamas paskutiniu teismui žinomu adresu (elektroninio pašto ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresu) arba oficialiai deklaruotu gyvenamosios vietos adresu ar į buveinę ir laikomas įteiktu, nors adresatas tuo adresu nebegyventų ar būtų pakeitęs savo buveinę (elektroninio pašto ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresą).

2. Už įpareigojimo pranešti teismui apie savo adreso, elektroninio pašto adreso, telefono, fakso numerių, taip pat kitų elektroninių ryšių priemonių adresų, jeigu jie būtini siekiant priimti procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis, pasikeitimą bylos proceso metu nevykdymą, jeigu dėl nepranešimo buvo atidėtas bylos nagrinėjimas, teismas turi teisę proceso dalyviams ir atstovams skirti baudą iki 200 litų.“

**27 straipsnis. 78 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

Pakeisti 78 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Byla administracinio teismo posėdyje nagrinėjama tik tuomet, kai proceso šalims apie posėdžio laiką ir vietą iš anksto pranešta šaukimu, pranešimu arba viešo paskelbimo būdu.“

**28 straipsnis. 82 straipsnio 1, 3, 4 ir 6 dalių pakeitimas**

1. 82 straipsnio 1 dalyje po žodžio „sekretorius“ įrašyti žodžius „(jei jis yra)“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Teismui įeinant, teismo tvarkdarys ar teismo posėdžio sekretorius (jei jis yra) paskelbia: „Teismas eina, prašom stoti.“. Visi esantieji posėdžių salėje atsistoja, paskui posėdžio pirmininko kvietimu sėda į savo vietas. Visi proceso dalyviai į teismą kreipiasi ir parodymus bei paaiškinimus duoda stovėdami.“

2. Pakeisti 82 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Pranešama, kas atvyko į teismo posėdį. Teismas nustato atvykusiųjų tapatybę,

patikrina pareigūnų ir atstovų įgaliojimus. Jei kas nors iš šalių (jų atstovų) neatvyksta, informuojama, ar jiems buvo tinkamai pranešta apie posėdžio vietą ir laiką, o teismas nusprendžia, ar galima be jų nagrinėti bylą.“

3. 82 straipsnio 4 dalyje po žodžio „sekretorius“ įrašyti žodžius „(jei jis yra)“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„4. Teismo posėdžio pirmininkas paskelbia teismo sudėtį, praneša, kas yra teismo posėdžių sekretorius (jei jis yra), kas yra specialistas, ekspertas, vertėjas, ir išaiškina proceso dalyviams jų teisę pareikšti nušalinimus, taip pat kitas procesines jų teises ir pareigas, jeigu jos nebuvo išaiškintos anksčiau.“

4. 82 straipsnio 6 dalyje išbraukti žodžius „rašytinis“, „ir pridedamas prie posėdžio protokolo“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„6. Bylos nagrinėjimas iš esmės pradedamas teisėjo pranešimu, kuriame nurodomas ginčo dalykas, pagrindai, ginčo ribos bei kitos esminės bylos aplinkybės. Po to žodis suteikiamas pareiškėjui (pareiškėjams), atsakovui (atsakovams), trečiajam suinteresuotam asmeniui (asmenims) ir (ar) jų atstovams. Kalbėjimo trukmė neribojama, tačiau teismo posėdžio pirmininkas gali įspėti kurią nors iš šalių ar jų atstovų, jeigu šie nukrypsta nuo bylos esmės. Šalims (jų atstovams) gali būti užduodami klausimai: pirma klausimus užduoda teisėjas (teisėjai), po to – kitos šalys (jų atstovai). Po šalių pasisakymų ištiriami kiti įrodymai: išklausomi liudytojų parodymai, specialistų paaiškinimai ir ekspertų išvados, apžiūrimi daiktiniai įrodymai, paskelbiami rašytiniai įrodymai. Prieš liudytojui duodant parodymus, posėdžio pirmininkas nustato jo asmens tapatybę ir įspėja jį dėl atsakomybės už atsisakymą ar vengimą duoti parodymus ir už žinomai melagingus parodymus. Iš liudytojo paimamas atitinkamas pasižadėjimas. Prieš baigiant bylos nagrinėjimą iš esmės, išsprendžiami nauji šalių prašymai.“

**29 straipsnis. 83 straipsnio pakeitimas ir papildymas**

Pakeisti ir papildyti 83 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**83 straipsnis. Teismo posėdžio eigos fiksavimas**

1. Kiekviename administracinio teismo posėdyje, išskyrus posėdžius rašytinio proceso tvarka, rašomas protokolas ir daromas garso įrašas.

2. Protokole nurodoma:

1) teismo posėdžio data ir vieta;

2) teismo posėdžio pradžios ir pabaigos laikas;

3) nagrinėjančio bylą teismo pavadinimas ir sudėtis, teismo posėdžio sekretorius, administracinėje byloje dalyvaujantys asmenys, taip pat ar šie asmenys atvyko, o jei kas nors neatvyko, – ar buvo jiems tinkamai pranešta apie posėdžio vietą ir laiką;

4) ginčo dalykas;

5) kad proceso dalyviams išaiškintos jų teisės ir pareigos;

6) bylos proceso dalyvių prašymai ir pareiškimai;

7) posėdžio pirmininko patvarkymai ir teismo nutartys, priimtos neišeinant į pasitarimų kambarį;

8) kad teisėjas pranešėjas padarė pranešimą apie bylą;

9) kas iš proceso dalyvių kalbėjo teismo posėdyje;

10) teismo posėdyje naujai pateikti įrodymai (šalių, kitų proceso dalyvių paaiškinimai ir parodymai, kiti šio įstatymo 57 straipsnyje išvardyti įrodymai), jeigu jie nebuvo pateikti ar surinkti ruošiantis nagrinėjimui teisme;

11) teismo posėdžio metu ištirti rašytiniai, daiktiniai ir kiti įrodymai ir šalių pareiškimai dėl jų;

12) trumpas teisminių ginčų ir replikų turinys;

13) kad priimtas sprendimas, nutarimas ar nutartis yra perskaityti ir išaiškinta apskundimo tvarka bei terminai.

3. Jeigu šio įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka dokumentas buvo verčiamas į lietuvių kalbą teismo posėdyje, toks vertimas užrašomas posėdžio protokole ir vertėjo pasirašomas.

4. Protokolas turi būti baigtas rašyti ir posėdžio pirmininko arba jo pavedimu teisėjo pranešėjo bei teismo posėdžio sekretoriaus pasirašytas (nurodant pasirašymo datą) ne vėliau kaip per tris darbo dienas po teismo posėdžio pabaigos.

5. Teismo posėdžio garso įrašas pridedamas prie teismo posėdžio protokolo. Apie daromą teismo posėdžio garso įrašą pažymima teismo posėdžio protokole. Jeigu darant teismo posėdžio garso įrašą dėl techninių priežasčių nepavyksta tinkamai užfiksuoti teismo posėdžio ar jo dalies, vadovaujamasi protokole esančia informacija. Šalys turi teisę susipažinti su teismo posėdžio garso įrašu, taip pat atlygintinai gauti šio įrašo skaitmeninę kopiją.

6. Šalys turi teisę susipažinti su protokolu ir per tris darbo dienas po protokolo pasirašymo pateikti bylą nagrinėjusiam teismui pastabas raštu dėl protokolo.

7. Pastabas dėl protokolo išnagrinėja bylą nagrinėjęs teisėjas arba teisėjų kolegijos pirmininkas. Jeigu jie su pastabomis sutinka, tai jas patvirtina ir nurodo pridėti prie protokolo. Jeigu bylą nagrinėjęs teisėjas nesutinka su pateiktomis pastabomis, tai jas atmeta ir priima motyvuotą nutartį. Jeigu su pastabomis nesutinka teisėjų kolegijos pirmininkas, sutikimo ar nesutikimo su jomis klausimą priimdama nutartį išsprendžia bylą nagrinėjusi teisėjų kolegija, o kai ta pati kolegija negali susirinkti, – klausimas išsprendžiamas dalyvaujant daugumai bylą nagrinėjusios kolegijos narių. Pastabos dėl protokolo turi būti išnagrinėjamos per tris dienas nuo jų gavimo teisme dienos paprastai rašytinio proceso tvarka. Visais atvejais pastabos dėl protokolo pridedamos prie bylos.

8. Gali būti rašomas ir ne teismo posėdyje atliekamo atskiro procesinio veiksmo protokolas.“

**30 straipsnis. 83 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 83 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**83 straipsnis. Teismo posėdžio eigos fiksavimas**

1. Teismo posėdžio eiga fiksuojama darant teismo posėdžio garso įrašą, išskyrus šiame įstatyme nustatytus atvejus.

2. Reikalavimus teismo posėdžio garso įrašams, daromiems teismo posėdžio eigai fiksuoti, nustato teisingumo ministras.

3. Teismo posėdžio eigos fiksavimą organizuoja teismo posėdžio pirmininkas.

4. Šalys turi teisę susipažinti su teismo posėdžio garso įrašu, taip pat atlygintinai gauti šio įrašo skaitmeninę kopiją.

5. Jeigu darant teismo posėdžio garso įrašą dėl techninių priežasčių nepavyksta tinkamai užfiksuoti teismo posėdžio ar jo dalies eigos, bylą nagrinėjantis teismas šalies prašymu arba savo iniciatyva priima nutartį pakartoti procesinį veiksmą, kurio nepavyko garso įrašu užfiksuoti. Dalyvaujantiems byloje asmenims apie numatomą pakartoti procesinį veiksmą pranešama šio įstatymo nustatyta tvarka.“

**31 straipsnis. 85 straipsnio 5 dalies pakeitimas**

Pakeisti 85 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Bylose dėl norminių administracinių aktų teisėtumo ir kitose sudėtingose bylose sprendimas gali būti priimtas bei paskelbtas ir ne tą pačią dieną, bet ne vėliau kaip per dešimt dienų baigus nagrinėti bylą. Kada bus skelbiamas sprendimas, pranešama bylos šalims. Kol rengiamas sprendimas, kolegijos teisėjai gali nagrinėti kitas bylas. Sprendimą ar nutartį, kurių priėmimas ir paskelbimas buvo atidėtas, gali paskelbti vienas iš bylą nagrinėjusių teisėjų, kitiems kolegijos teisėjams nedalyvaujant.“

**32 straipsnis. 87 straipsnio 2 dalies 3 punkto pakeitimas**

87 straipsnio 2 dalies 3 punkte po žodžių „posėdžio sekretorius“ įrašyti žodžius „(jei jis dalyvavo nagrinėjant bylą)“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„3) teismo sudėtis, teismo posėdžio sekretorius (jei jis dalyvavo nagrinėjant bylą), šalys, kiti proceso dalyviai;“.

**33 straipsnis. 93 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 93 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**93 straipsnis. Teismo sprendimų nuorašų išsiuntimas**

Jeigu įstatymas nenustato kitaip, per tris dienas nuo sprendimo surašymo dienos bylos šalims ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims, kurie nedalyvavo teismo posėdyje, išsiunčiami administracinio teismo sprendimo nuorašai. Rašytiniu prašymu sprendimo nuorašai išsiunčiami ir posėdyje dalyvavusioms proceso šalims. Šio įstatymo 75 straipsnio 7 dalyje numatytais atvejais teismo sprendimai siunčiami elektroninių ryšių priemonėmis.“

**34 straipsnis. 101 straipsnio 1 punkto pakeitimas**

101 straipsnio 1 punkte po žodžių „administracinių teismų kompetencijai“ įrašyti žodžius „išskyrus atvejus, kai byla teisminga bendrosios kompetencijos teismui“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„1) jeigu byla nepriskirtina administracinių teismų kompetencijai, išskyrus atvejus, kai byla teisminga bendrosios kompetencijos teismui;“.

**35 straipsnis. 105 straipsnio 3 dalies pakeitimas**

105 straipsnio 3 dalyje išbraukti antrąjį sakinį ir šią dalį išdėstyti taip:

„3. Išsprendęs nesudėtingus klausimus, teismas gali priimti nutartį pasitaręs vietoje, neišeidamas į pasitarimų kambarį.“

**36 straipsnis. 106 straipsnio 1 dalies 2 punkto pakeitimas**

106 straipsnio 1 dalies 2 punkte po žodžių „posėdžio sekretorius“ įrašyti žodžius „(jei jis dalyvavo nagrinėjant klausimą)“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„2) teismo pavadinimas, teismo sudėtis, taip pat teismo posėdžio sekretorius (jei jis dalyvavo nagrinėjant klausimą), jeigu nutartis priimama žodinio proceso tvarka;“.

**37 straipsnis. 107 straipsnio pakeitimas**

Papildyti 107 straipsnį trečiu sakiniu ir šį straipsnį išdėstyti taip:

„**107 straipsnis. Nutarčių išsiuntimas proceso šalims**

Bylos šalims ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims, neatvykusiems į teismo posėdį, išsiunčiami teismo nutarties nutraukti ar sustabdyti bylą, palikti skundą (prašymą) nenagrinėtą ar perduoti bylą pagal jos priskirtinumą atitinkamam teismui nuorašai. Nutarties nuorašai išsiunčiami ne vėliau kaip per tris dienas nuo nutarties priėmimo dienos. Šio įstatymo 75 straipsnio 7 dalyje numatytais atvejais teismo nutartys siunčiamos elektroninių ryšių priemonėmis.“

**38 straipsnis. 110 straipsnio papildymas 4 dalimi**

Papildyti 110 straipsnį 4 dalimi:

„4. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti subjektai abstraktų prašymą ištirti norminio administracinio akto teisėtumą paduoda raštu, faksimiliniu laišku arba elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis.“

**39 straipsnis. 118 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

Papildyti 118 straipsnio 1 dalį antru sakiniu ir ją išdėstyti taip:

„1. Rinkėjas, politinės partijos, politinės ar visuomeninės organizacijos atstovas, nesutikdamas su apylinkės rinkimų komisijos sprendimu arba apylinkės referendumo komisijos sprendimu, priimtu pagal jo skundą dėl rinkėjų sąraše ar piliečių, turinčių teisę dalyvauti referendume, sąraše padarytų klaidų, dėl kurių rinkėjas negali įgyvendinti savo teisės rinkti (neteisingai įrašytas į sąrašą arba išbrauktas iš sąrašo, taip pat kai sąraše netiksliai nurodyti duomenys apie rinkėją), gali apylinkės rinkimų komisijos ar apylinkės referendumo komisijos sprendimą apskųsti atitinkamos apygardos administraciniam teismui per rinkimų arba Referendumo įstatymuose numatytus terminus. Skundas paduodamas raštu, faksimiliniu laišku arba elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis.“

**40 straipsnis. 119 straipsnio 2 dalies pakeitimas**

119 straipsnio 2 dalyje po žodžio „paduodami“ įrašyti žodžius „raštu, faksimiliniu laišku arba elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„2. Skundai paduodami raštu, faksimiliniu laišku arba elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.“

**41 straipsnis. 121 straipsnio 2 dalies pakeitimas**

121 straipsnio 2 dalyje po žodžio „nuorašai“ įrašyti žodžius „(skaitmeninės kopijos)“, po žodžio „nusiunčiami“ įrašyti žodžius „paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„2. Priėmus sprendimą, jo nuorašai (skaitmeninės kopijos) nedelsiant nusiunčiami paštu ar elektroninių ryšių priemonėmis atitinkamai rinkimų komisijai ir pareiškėjui.“

**42 straipsnis. 129 straipsnio pakeitimas ir papildymas**

Pakeisti 129 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**129 straipsnis. Apeliacinių skundų padavimo tvarka**

Apeliaciniai skundai raštu arba teisingumo ministro nustatyta tvarka elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis paduodami arba tiesiog apeliacinės instancijos teismui, arba per teismą, kurio sprendimas, nutarimas ar nutartis yra skundžiami. Gavęs skundą, apeliacinės instancijos teismas išreikalauja administracinę bylą ir sprendžia skundo priėmimo klausimą. Prireikus apeliacinio skundo priėmimo klausimą apeliacinės instancijos teismas gali perduoti spręsti tam pirmosios instancijos teismui, kurio sprendimas, nutarimas ar nutartis yra skundžiami.“

**43 straipsnis. 130 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių pakeitimas**

1. Pakeisti 130 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apeliaciniame skunde nurodoma:

1) teismo, kuriam adresuojamas skundas, pavadinimas;

2) apelianto vardas, pavardė (pavadinimas), asmens kodas (kodas) ir adresas, jeigu apeliantas turi, – ir elektroninio pašto adresas, telefono ir fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai;

3) kitų proceso dalyvių, išskyrus šalių ir trečiųjų suinteresuotų asmenų atstovus, pavadinimai ir adresai, jeigu žinoma, – ir elektroninio pašto adresas, telefono, fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai;

4) skundžiamas sprendimas ir teismas, priėmęs tą sprendimą;

5) ginčijami klausimai;

6) įstatymai ir bylos aplinkybės, kuriomis grindžiamas sprendimo ar jo dalies neteisėtumas ar nepagrįstumas (apeliacinio skundo juridinis pagrindas);

7) apelianto prašymas (apeliacinio skundo dalykas);

8) įrodymai, patvirtinantys skunde išdėstytas aplinkybes;

9) pageidavimai dėl teismo sprendimo, kitų procesinių dokumentų gavimo elektroninių

ryšių priemonėmis;

10) pridedamų prie apeliacinio skundo dokumentų sąrašas.“

2. Pakeisti 130 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kartu su apeliaciniu skundu turi būti pateikiami skunde nurodyti įrodymai (jeigu apeliantas jų turi), taip pat duomenys apie tai, kad už skundą sumokėtas žyminis mokestis. Kai apeliacinis skundas paduotas raštu, apeliacinio skundo su priedais egzempliorių (kopijų) turi būti tiek, kad juos būtų galima įteikti kiekvienai proceso šaliai ir dar liktų egzempliorius teisme.“

3. Pakeisti 130 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Apeliacinį skundą pasirašo jį paduodantis asmuo, advokatas arba atstovas pagal įstatymą (išskyrus atvejus, kai apeliacinis skundas paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis). Kai apeliacinį skundą paduoda advokatas, atstovas pagal įstatymą, įmonių ar institucijų vadovų įgalioti asmenys, prie jo turi būti pridedamas dokumentas, įrodantis jį paduodančio asmens įgaliojimus.“

**44 straipsnis. 131 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

131 straipsnio 1 dalyje išbraukti žodį „rašytinį“, po žodžio „teismui“ įrašyti žodžius „raštu arba teisingumo ministro nustatyta tvarka elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Asmenys, turintys teisę paduoti apeliacinį skundą, gali prisidėti prie paduoto apeliacinio skundo, paduodami prašymą apeliacinės instancijos teismui raštu arba teisingumo ministro nustatyta tvarka elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis. Toks prisidėjimas yra galimas iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios. Jeigu prisidedama prie apeliacinio skundo, už pareiškimą dėl prisidėjimo žyminis mokestis neimamas. Pareiškime dėl prisidėjimo prie pareikšto apeliacinio skundo prisidedantys asmenys negali pareikšti savarankiškų reikalavimų ir apskųsto sprendimo naikinimo ar pakeitimo pagrindų.“

**45 straipsnis. 132 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

Pakeisti 132 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Apeliacinį skundą padavęs asmuo turi teisę skundo atsisakyti iki teismo posėdžio pradžios, jeigu byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, arba iki baigiamųjų kalbų, jeigu byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Rašytinis apelianto pareiškimas, kuriuo atsisakoma apeliacinio skundo, pridedamas prie bylos, o žodinis pareiškimas įrašomas į teismo posėdžio protokolą ir apelianto pasirašomas.“

**46 straipsnis. 132 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

Pakeisti 132 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Apeliacinį skundą padavęs asmuo turi teisę skundo atsisakyti iki teismo posėdžio pradžios, jeigu byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, arba iki baigiamųjų kalbų, jeigu byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Rašytinis apelianto pareiškimas, kuriuo atsisakoma apeliacinio skundo, pridedamas prie bylos.“

**47 straipsnis. 132 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

Pakeisti 132 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Apeliacinį skundą padavęs asmuo turi teisę skundo atsisakyti iki teismo posėdžio pradžios, jeigu byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, arba iki baigiamųjų kalbų, jeigu byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Apelianto pareiškimas raštu arba elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis, kuriuo atsisakoma apeliacinio skundo, pridedamas prie bylos (elektroninės bylos). “

**48 straipsnis. 134 straipsnio 5 dalies pakeitimas**

134 straipsnio 5 dalyje po žodžio „bylą“ įrašyti žodžius „(elektroninę bylą)“ ir šią dalį

išdėstyti taip:

„5. Pirmosios instancijos teismas, priėmęs skundą, per tris dienas išsiunčia bylą (elektroninę bylą) su gautu apeliaciniu skundu ir jo priedais apeliacinės instancijos teismui.“

**49 straipsnis. 135 straipsnio 2 dalies pakeitimas**

Pakeisti 135 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apeliacinės instancijos teismas išsiunčia dalyvaujantiems apeliaciniame procese asmenims apeliacinio skundo ir jo priedų nuorašus, reikalaudamas per keturiolika dienų pateikti apeliacinės instancijos teismui išsamius atsiliepimus į apeliacinį skundą. Šio įstatymo 75 straipsnio 7 dalyje numatytais atvejais teismas apeliacinio skundo ir jo priedų skaitmenines kopijas siunčia elektroninių ryšių priemonėmis.“

**50 straipsnis. 137 straipsnio 3 dalies pakeitimas ir straipsnio papildymas 5 dalimi**

1. Pakeisti 137 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Nagrinėjant apeliacinį skundą rašytinio proceso tvarka, teismo posėdžio protokolas nerašomas ir teismo posėdžio garso įrašas nedaromas, posėdžio forma yra laisva. Teismo sprendimas ar nutartis išsiunčiami proceso šalims.“

2. Papildyti 137 straipsnį 5 dalimi:

„5. Administracinių bylų, nagrinėjamų rašytinio proceso tvarka, dalyviams apie teismo posėdžių datą, laiką, vietą ir teismo sudėtį pranešama specialiame interneto tinklalapyje ne vėliau kaip likus 7 dienoms iki teismo posėdžio. Šią informaciją taip pat teikia teismo raštinė.“

**51 straipsnis. 137 straipsnio 3 ir 4 dalių pakeitimas**

1. Pakeisti 137 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Nagrinėjant apeliacinį skundą rašytinio proceso tvarka, teismo posėdžio garso įrašas nedaromas, posėdžio forma yra laisva. Teismo sprendimas ar nutartis išsiunčiami proceso šalims.“

2. Pakeisti 137 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Apeliacinės instancijos teismas rašytinio proceso tvarka bylą gali išspręsti ir tais atvejais, kai į žodinį bylos nagrinėjimą neatvyksta nei bylos šalys, nei jų atstovai, nors apie posėdžio laiką ir vietą jiems buvo tinkamai pranešta. Paskelbęs sprendimą nagrinėti bylą rašytinio proceso tvarka, teismas išeina į pasitarimų kambarį priimti sprendimo.“

**52 straipsnis. 137 straipsnio 3 dalies pakeitimas**

Pakeisti 137 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Nagrinėjant apeliacinį skundą rašytinio proceso tvarka, teismo posėdžio garso įrašas nedaromas, posėdžio forma yra laisva. Teismo sprendimas ar nutartis išsiunčiami proceso šalims paštu arba šio įstatymo 75 straipsnio 7 dalyje numatytais atvejais – elektroninių ryšių priemonėmis.“

**53 straipsnis. 138 straipsnio 5 dalies pakeitimas ir 6 dalies pripažinimas netekusia galios**

1. Pakeisti 138 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Žodinio bylos nagrinėjimo atveju teismo posėdžio eiga fiksuojama darant teismo posėdžio garso įrašą.“

2. 138 straipsnio 6 dalį pripažinti netekusia galios.

**54 straipsnis. 142 straipsnio 2 dalies 1 ir 6 punktų pakeitimas**

1. Pakeisti 142 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) byla išnagrinėta neteisėtos sudėties teismo arba pažeidžiant funkcinio ar išimtinio teritorinio priskirtinumo atitinkamiems teismams taisykles arba bylų rūšinio teisingumo

bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui taisykles;“.

2. Pakeisti 142 straipsnio 2 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) byloje nėra teismo posėdžio protokolo ir teismo posėdžio garso įrašo, išskyrus atvejus, kai byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka;“.

**55 straipsnis. 142 straipsnio 2 dalies 6 punkto pakeitimas**

Pakeisti 142 straipsnio 2 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) byloje nėra teismo posėdžio garso įrašo, išskyrus atvejus, kai byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka;“.

**56 straipsnis. 150 straipsnio 1 dalies 1 punkto pakeitimas**

150 straipsnio 1 dalies 1 punkte vietoj skaičiaus ir žodžių „ir 103 straipsniuose“ įrašyti žodį „straipsnyje“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„1) sutikdamas su atskiruoju skundu ir jei šis paduotas ne dėl nutarčių (nutarimų), priimtų šio įstatymo 101 straipsnyje numatytais atvejais, be žodinio nagrinėjimo pats panaikina skundžiamą nutartį ir išsiunčia priimtos šiuo klausimu nutarties nuorašą bylos proceso dalyviams;“.

**57 straipsnis. 150 straipsnio 1 dalies 1 punkto pakeitimas**

Pakeisti 150 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) sutikdamas su atskiruoju skundu ir jei šis paduotas ne dėl nutarčių (nutarimų), priimtų šio įstatymo 101 straipsnyje numatytais atvejais, be žodinio nagrinėjimo pats panaikina skundžiamą nutartį ir išsiunčia priimtos šiuo klausimu nutarties nuorašą (skaitmeninę kopiją) bylos proceso dalyviams;“.

**58 straipsnis. 155 straipsnio 1 dalies pakeitimas**

Pakeisti 155 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Prašymas dėl proceso atnaujinimo pateikiamas raštu arba teisingumo ministro nustatyta tvarka elektronine forma elektroninių ryšių priemonėmis Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.“

**59 straipsnis. 156 straipsnio 3 dalies pakeitimas**

156 straipsnio 3 dalyje po žodžių „penkeri metai“ įrašyti žodžius „išskyrus šio įstatymo 153 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytą atvejį“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„3. Prašymas dėl proceso atnaujinimo negali būti paduodamas, jeigu nuo sprendimo ar nutarties įsiteisėjimo praėjo daugiau kaip penkeri metai, išskyrus šio įstatymo 153 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytą atvejį.“

**60 straipsnis. 157 straipsnio 1 dalies 8 punkto pakeitimas**

157 straipsnio 1 dalies 8 punkte po žodžio „parašas“ įrašyti žodžius „kai prašymas pateiktas raštu“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„8) prašymo surašymo vieta, data, pareiškėjo parašas, kai prašymas pateiktas raštu.“

**61 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir galiojimas**

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2, 4 ir 5 dalyse nurodytas išimtis ir 62 straipsnį, įsigalioja 2011 m. spalio 1 d.

2. Šio įstatymo 2 straipsnis, 11 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2011 m. lapkričio 1 d.

3. Šio įstatymo 29, 45 straipsniai, 50 straipsnio 1 dalis, 54 straipsnio 2 dalis galioja iki 2012 m. birželio 30 d.

4. Šio įstatymo 14, 16, 28, 30, 31, 32, 35, 36, 46, 51, 53, 55 straipsniai įsigalioja 2012 m. liepos 1 d.

5. Šio įstatymo 22 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 56 straipsnis galioja iki 2012 m. gruodžio 31

d.

6. Šio įstatymo 46 straipsnis ir 51 straipsnio 1 dalis galioja iki 2012 m. gruodžio 31 d.

7. Šio įstatymo 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 straipsniai, 11 straipsnio 1 dalis, 12, 13, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 52, 57, 58, 60 straipsniai įsigalioja 2013 m. sausio 1 d.

**62 straipsnis. Pasiūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar jos įgaliotoms institucijoms**

Lietuvos respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos iki šio įstatymo atitinkamų straipsnių įsigaliojimo parengia ir priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

*Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.*

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ DALIA GRYBAUSKAITĖ

---